

Život proměněný Kristem

Texty na tento týden

Ef 4,17–32

Základní verš

„Odložte dřívější způsob života, staré lidství, které hyne klamnými vášněmi, obnovte se duchovním smýšlením, oblečte nové lidství, stvořené k Božímu obrazu ve spravedlnosti a svatosti pravdy.“ (Ef 4,22–24)

José Antonio žil roky na ulicích krásného města Palma de Mallorca jako bezdomovec. Bylo mu 57 let ale se šedivými rozčuchanými vlasy a neupravenými dlouhými vousy vypadal José mnohem starší. Jednoho dne jej oslovil Salva Garcia, majitel kadeřnického salonu, a navrhl mu kompletní přeměnu.

Usadil Josého do křesla salonu a postupně ho celý tým pomocníků stříhal, barvil a upravil mu i zacuchané chumáče vlasů a vousů. Potom od nich José ještě dostal nové, krásné oblečení. A pak přišlo odhalení! Když se José poprvé uviděl v zrcadle, vyhrkly mu slzy. „To jsem já? Jsem úplně jiný; nikdo mě nepozná!“ Později dodal: „Nešlo jen o změnu vzhledu. Změnil se úplně celý život.“

Ve verších Ef 4,17–32 Pavel říká, že také věřící zažili úplnou proměnu. Vzdali se svého starého já a přijali novou identitu. Trochu to připomíná Josého změnu, tady však nejde jen o změnu vzhledu. Změna zahrnuje obnovu „duchovním smýšlením“ (Ef 4,23) a vnáší do života „spravedlnost a svatost pravdy“ (Ef 4,24). To je konečná přeměna!

Osnova lekce

Poté, co se Pavel v první polovině 4. kapitoly věnoval velkolepému Božímu plánu představit celému vesmíru na společenství věřících Boží moudrost, v dalších verších podrobněji popisuje, jak konkrétně vypadá „nový“ život věřících, který je svědectvím o síle Boží lásky a evangelia.

- Ef 4,17–19: Jak vypadá život bez Krista (neděle)
- Ef 4,20–24: Život „nového“ člověka s Kristem (pondělí)
 - Ef 4,25–29: Změna v řeči i jednání (úterý)
 - Ef 4,30: Život, který „potěší“ Ducha svatého (středa)
 - Ef 4,31.32: Život naplněný láskou a laskavostí (čtvrtek)

Budování společenství

- Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili. Jak vás tento prožitek ovlivnil ve vašem duchovním životě?
- Řekněte ostatním o situaci, kdy jste v poslední době vnímali výrazný projev Boží přítomnosti ve vašem životě. Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování.

ZNIČUJÍCÍ SPIRÁLA HŘÍCHU

¹⁷To vám říkám a dotvrzuji jménem Páně: nežijte tak, jako žijí pohané podle svých marných představ. ¹⁸Mají zatemnělou mysl a odcizili se Božímu životu pro svou nevědomost a zatvrzelé srdce.

¹⁹Otupěli, propadli bezuzdnosti a s chtivostí dělají hanebné věci. (Ef 4,17–19)

Osobní studium

Jak Pavel v následujících verších povzbuzuje věřící, aby žili způsobem, který buduje jednotu církve?

Ef 4,17–32

Ko 3,1–17

Jak jsme studovali minulý týden, v předchozí části (Ef 4,1–16) se Pavel věnoval tématu jednoty církve. Když porovnáme verše Ef 4,1 a Ef 4,17, všimneme si podobnosti Pavlových výzev ke změně života. Tato podobnost naznačuje, že Pavel řeší v celé kapitole stejné téma – jednotu a způsob života, který ji podporuje. V druhé části kapitoly se na totéž dívá z jiného a zpočátku negativního úhlu pohledu.

V Ef 4,17–24 Pavel dává do protikladu život pohanů, který podle něj podkopává jednotu (Ef 4,17–19), se skutečně křesťanským způsobem života, které jednotu buduje (Ef 4,20–24). Když čteme Pavlovu ostrou kritiku zkaženého životního stylu pohanů, měli bychom si připomenout jeho přesvěd-

čení, že i pohané jsou vykoupeni Bohem prostřednictvím Krista a dostali nabídku úplného společenství v Božím lidu (Ef 2,11–22; 3,1–13). V Ef 4,17–19 tedy nabízí negativní popis života pohanů bez Krista (Ef 2,12).

Pavel se nezabývá jen konkrétními hříchy nebo chováním, jaké pohané projevují. Znepokojuje ho, kam takový život vede a jaké jsou jeho následky. Život v zajetí hříchu má zničující, klesající trajektorii a vede ke zničení. Podstatou textu Ef 4,17–19 je portrét prázdného a hříchem ovlivněného života, jehož důsledkem je, že lidé žijí v zajetí svých „marných představ. Mají zatemnělou mysl a odcizili se Božímu životu pro svou nevědomost a zatvrzelé srdce“ (Ef 4,17.18). Jejich bezduchá spiritualita je zdrojem otupělého chápání zdůrazněného na začátku pasáže („pro svou nevědomost a zatvrzelé srdce“, Ef 4,18). Takové jednání spěje k nečistému způsobu života, do kterého Pavel zahrnuje i zvrhlé sexuální praktiky („propadli bezuzdnosti a s chtivostí dělají hanebné věci“, Ef 4,19). Odcizení Bohu nevědí, jak žít, a oddělení od jeho zachraňující milosti pokračují v sestupné spirále hříchu a zkaženosti.

Aplikace

Jaká je tvá vlastní zkušenost s mocí hříchu, která člověka nekontrolovaně stahuje dolů do ještě většího hříchu?

DŮLEŽITÁ ZMĚNA OBLEČENÍ

²⁰Vy jste se však u Krista takovým věcem neučili – ²¹pokud jste ovšem o něm slyšeli a byli v něm vyučeni podle pravdy, která je v Ježíši. ²²Odložte dřívější způsob života, staré lidství, které hyne klamnými vášněmi, ²³obnovte se duchovním smýšlením, ²⁴oblečte nové lidství, stvořené k Božímu obrazu ve spravedlnosti a svatosti pravdy. (Ef 4,20–24)

Osobní studium

Uvažuj o úvodním textu (Ef 4,20–24). Na jakou podstatnou skutečnost se Pavel soustřeďuje, když adresátům svého dopisu líčí okolnosti jejich obrácení?

Poté, co Pavel popsal jejich dřívější pohanský život (Ef 4,17–19), neříká: „Toto jste se však o Kristu neučili.“ Místo toho připomíná: „Vy jste se však u Krista takovým věcem neučili“ (Ef 4,20). Originální text skutečně naznačuje, že Efezští „slyšeli“ Krista (ne že jen „slyšeli o něm“) – „vskutku slyšeli a byli jste v něm vyučeni“ (Ef 4,21; ČSP). Pavel dále podporuje myšlenku přijetí Ježíšem změněného způsobu života, když říká, že „byli v něm vyučeni tak, jak je pravda v Ježíši“ (Ef 4,21; ČSP). Proto Pavel vnímá „víru“ jako osobní spojení s Kristem, které je tak živé a skutečné, že ho lze popsat jako být vyučen „v něm“. Uznáváme, že vzkříšený a vyvýšený Ježíš je živý a je s námi. Jsme formováni jeho učením a příkladem a projevujeme mu věrnost jako svému živému Pánu. Otevíráme svůj život jeho aktivnímu vedení prostřednictvím Ducha svatého a Božího slova.

Pavel říká, že přijetí Kristem formovaného života se uskutečňuje ve třech krocích. Ty vyjadřuje pomocí obrazů oblečení. (1) „Odložte“ – podobně jako svlékáme staré šaty, je nezbytné ukončit život bez Boha (Ef 4,22), (2) „obnovte se“ – je třeba prožít vnitřní obnovu (Ef 4,23) a (3) „oblečte“ nový život podle Boží vůle (Ef 4,24). Pavlova metafora odráží použití oděvu ve Starém zákoně jako symbolu hříchu (např. Ž 73,6; Za 3,3,4; Mal 2,16) i spasení (např. Iz 61,10; Ez 16,8; Za 3,4,5).

V dávných dobách muži nosili po kolena sahající oblečení (tuniku) jako spodní prádlo a na ní plášť nebo pelerínu na ochranu před sluncem. Podobně i ženy nosily tuniku a roucho. Národy, o kterých píše Bible, byly většinou chudé. Oblečení bylo vzácné a drahé a muselo být trvanlivé. Bylo neobvyklé vlastnit více než jednu sadu. Kvalita a styl těchto oděvů signalizovaly identitu jejich majitele. Převléct se, vyměnit jednu sadu šatů za druhou, byla neobvyklá a důležitá událost. (Zdaleka tedy nešlo o maličkost, kterou my děláme několikrát za den.) Pavel popisuje, že změna v životě bude tak viditelná, jako byla v prvním století výměna jedné sady oblečení za druhou.

Aplikace

Jaký je zásadní rozdíl mezi učením se o Kristu a učením se poznávat Krista?

ZMĚNA V ŘEČI I JEDNÁNÍ

²⁵Proto zanechte lži a „mluvte pravdu každý se svým bližním“, vždyť jste údy téhož těla. ²⁶„Hněváte-li se, nehřešte.“ Nenechte nad svým hněvem zapadnout slunce ²⁷a nedopřejte místa dáblu.

²⁸Kdo kradl, ať už nekrade, ale ať raději přiloží ruce k pořádné práci, aby se měl o co rozdělit s potřebnými. ²⁹Z vašich úst ať nevyjde ani jedno špatné slovo, ale vždy jen dobré, které by pomohlo, kde je třeba, a tak posluchačům přineslo milost. (Ef 4,25–29)

Osobní studium

Které Pavlovy rady týkající se způsobu komunikace mezi věřícími jsou pro tebe právě teď nejdůležitější? Proč? (Ef 4,25–29)

V textu Ef 4,25–32 apoštol Pavel opakovaně používá zajímavé uspořádání myšlenek, které velmi dobře ilustruje verš Ef 4,25: nejprve (1) zákaz („zanechte lži“), pak následuje (2) příkaz něco dělat („mluvte pravdu každý se svým bližním“) a konečně (3) zdůvodnění („vždyť jste údy téhož těla“, což znamená, že jsme částmi jednoho těla a navzájem se ovlivňujeme). Pavlovo vybízení, že máme mluvit pravdu, není výzvou ke konfrontaci s ostatními členy sboru netaktním či konfliktním předkládáním faktů. Pavel připomíná text Za 8,16, který říká, abychom mluvili pravdu a tím podpořili pokoj.

Vzhledem k tomu, že v Ef 4,31 Pavel zakazuje hněv a zlostné řeči, jeho slova v Ef 4,26 („Hněváte-li se, nehřešte...“) nejsou žádnou omluvou pro projevy hněvu ve sborovém společenství. Pavel spíše jen připouští možnost, že se někdo hněvá, přičemž jeho vyjá-

dření hněv omezuje: Pokud už se tě zmocní hněv, nedovol, aby přinesl ovoce hříchu.

Zdá se, že Pavel přerušuje své pojednání o mluvení zákazem pro zloděje: „Kdo kradl, ať už nekrade“ (Ef 4,28). Za tímto vyjádřením následuje opět pozitivní výzva: „ať raději přiloží ruce k pořádné práci“ (Ef 4,28, viz též 1K 4,12). Možná Pavel zařadil do textu tuto vsuvku o zlodějích kvůli spojitosti mezi krádeží a lží, jak to ilustruje příběh Ananiáše a Safiry ve Sk 5,1–11. Pavlova víra v Kristovu proměňující moc je tak silná, že si představuje, jak se ze zlodějů stávají dobrodinci!

Pavel se pak vrací k tématu mluvení a přikazuje: „Z vašich úst ať nevyjde ani jedno špatné slovo“ (Ef 4,29). Pavel vnímá ničivý účinek „špatného slova“. Pozitivní je, že apoštol nechce pouze, aby se Kristovi následovníci nevyjadřovali způsobem, který ničí lidi a vztahy, ale aby takové své projevy nahradili dobrými slovy, která splňují následující kritéria: (1) pomáhají, (2) ve správný čas na správném místě („kde je třeba“) a (3) aby „posluchačům přineslo milost“ (Ef 4,29). Kéž by taková byla všechna naše slova!

Aplikace

Proč se ti stane, že řekneš něco, čeho později lituješ? Co proti tomu můžeš udělat?

DUCH SVATÝ V ŽIVOTĚ VĚŘÍCÍHO

A nezarmucujte svatého Ducha Božího, jehož pečeť nesete pro den vykoupení. (Ef 4,30)

Osobní studium

Pavel v předchozích verších mluvil o hříších, které souvisejí s tím, jak a co mluvíme. Jakou výzvu nyní adresuje Efezským v souvislosti s přítomností Ducha svatého v křesťanském společenství? Jak rozumíš jeho výzvě v úvodním verši?

Pavel nabízí znepokojující varování a potěšující zaslíbení. Hříchy, kterých se vůči sobě navzájem dopouštíme v křesťanském společenství, nejsou jen drobnými prohřešky s malými následky. Právě naopak. Pokud zneužíváme Boží dar řeči k ponižování a ničení našich spoluvěřících (Ef 4,25–27.29.31.32), zarmucujeme tím Ducha svatého. To, že Pavel odkazuje na text proroka Izajáše, zdůrazňuje vážnost jeho varování: „Oni se však vzpírali a trápili jeho svatého ducha, proto se jim změnil v nepřítel, sám bojoval s nimi“ (Iz 63,10).

V uklidňujícím zaslíbení Pavel potvrzuje, že Duch svatý dává věřícím svou pečeť v den, kdy přijali Krista (Ef 1,13.14), a tuto pečeť nesou „pro den vykoupení“ (Ef 4,30). Vztah Ducha svatého s věřícím není křehký nebo nejistý, ale pevný a trvanlivý. Když věřící ignorují nabádání v nich přítomného Ducha svatého

tím, že používají Boží dar řeči jako útočnou zbraň, neznamená to, že Duch od nich odchází. Naopak zůstává s nimi a prožívá zármutek. Duch svatý má v úmyslu zůstat s věřícími, aby bylo jasné, že jsou Božím vlastnictvím a Bůh je chrání – a to až do Kristova návratu.

Pavel podtrhuje plné božství Ducha – „svatého Ducha Božího“ – a vyzdvihuje jeho osobnost tím, že ho zobrazuje jako někoho, kdo je schopen se rozhodovat nebo prožívat zármutek (viz také Ř 8,16.26.27; 1K 2,10.13; 12,11; Ga 5,17.18).

Při diskuzi o tajemství Božství musíme postupovat nesmírně opatrně. Duch je jedno s Otcem a zároveň je odlišný od Otce i Syna. „Duch má svou vlastní vůli a podle ní také jedná. Svým jednáním ho můžeme zarmoutit a můžeme se mu rouhat. Takové projevy jsou charakteristikou osoby, ne nějaké moci nebo jakéhosi vlivu. Je tedy Duch osobou jako vy a já? Ne, protože se naším omezeným lidským vyjadřováním snažíme popsat nevystižitelnost toho, kým Duch ve skutečnosti je a kým se lidské bytosti nikdy nemohou stát.“ (PETERSEN, Paul. *God in 3 Persons-In the New Testament*. Silver Spring, MD: Biblical Research Institute, 2015, s. 20.)

Aplikace

Je to „svatý Duch Boží“, kdo s námi žije v tak důvěrném svazku, že na něj má vliv to, co děláme a říkáme. Duch svatý, jeden z Trojice, s námi žije v trvalém vztahu, který je pro nás pečetí – ujištěním o jeho vlastnictví – až do konce časů. Jaká by měla být odpověď naší víry na tuto úžasnou pravdu?

LASKAVOST MÍSTO HNĚVU

³¹*At' je vám vzdálena všechna tvrdost, zloba, hněv, křik, utrhaní a s tím i každá špatnost; ³²buďte k sobě navzájem laskaví, milosrdní, odpouštějte si navzájem, jako i Bůh v Kristu odpustil vám. (Sk 4,31.32)*

Osobní studium

Odvoláním na „den vykoupení“ (Ef 4,30) Pavel vyzval své čtenáře, aby zvážili, jak a co říkají v souvislosti s druhým příchodem Krista. Následující dva verše (Ef 4,31.32) tedy můžeme vnímat jako poučení, jak by měla vypadat naše řeč v očekávání této velké události.

Jaké postoje a chování by měly doprovázet naše slova a náš způsob vyjadřování ve světle Kristova návratu? Čeho bychom se podle úvodních veršů měli vyvarovat a čím by se měla naše řeč vyznačovat?

V závěrečné výzvě textu, který tento týden studujeme (Ef 4,17–32), Pavel opět nejprve přináší zákaz, který poukazuje na šest nectností, od nichž se máme vzdálit (Ef 4,31). Potom následuje výzva k laskavosti, milosrdenství a odpuštění (Ef 4,32), a konečně zdůvodnění těchto výzev. Věřící si mají navzájem odpouštět, „jako i Bůh v Kristu odpustil vám“ (Ef 4,32). Seznam šesti špatných vlastností začíná a končí obecnými výrazy „všechna tvrdost“ a „každá špatnost“. Mezi nimi jsou čtyři další výrazy: „zloba“, „hněv“, „křik“ a „utrhaní“ (Ef 4,31).

Význam slova „utrhaní“ nebo „rouhání“ (ČSP) vychází z řeckého slova *blasfémia*

a nejčastěji označuje hrubé urážení Boha. Původní význam slova *blasfémia* (a je tomu tak i při překladu do češtiny) má však širší smysl. Vztahuje se na posměšky, urážení, pomluvy, hanobení a znevažování Boha i člověka. V Pavlově popisu se zdá, že se postupně postoj (tvrdost, zloba, hněv) přetaví do zlostné řeči (křik a utrhaní). Pavel se v podstatě snaží „odzbrotit“ křesťanovu řeč. Postoje, které podněcují hněvovou řeč a slovní strategie, které ji využívají, mají být z křesťanského arzenálu odstraněny. Křesťanské společenství bude vzkvétat a jednota církve se bude posilovat (srovnej s Ef 4,1–16) jen tam, kde se věřící zbaví slov, která ubližují, útočí, rozdělují a bourají.

V souvislosti se zlými slovy se však nemáme soustředit na jejich potlačení, ale spíše nahrazení. Naše rozhovory a činy v Kristově rodině – a také mimo ni – nemají mít svůj původ v hněvu, ale mají být motivovány laskavostí, milosrdenstvím a odpuštěním založeným na nejvyšším standardu ze všech – na odpuštění, jakým Bůh v Kristu odpustil nám (Ef 4,32). Pavel představuje „vertikální odpuštění“ (které nám nabízí Bůh) jako vzor pro „horizontální odpuštění“ (mezi námi lidmi; porovnej Ko 3,13; Mt 6,12.14.15).

Aplikace

Zamysli se nad silou svých slov. Jak je můžeš využít k tomu, aby tě povznášela, povzbuzovala a budovala tvou víru i víru tvých bratří a sester?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

„Ať jsou vaše rozhovory takové, že nebudete potřebovat pokání. Nezarmucujte svatého Ducha Božího, jehož pečeť nesete pro den vykoupění... Máš-li v srdci lásku, budeš se snažit povzbudit a upevnit svého bratra v nejsvětější víře. Padne-li slovo, které škodí pověsti tvého přítele nebo bratra, nepodporuj takovou zlou řeč. Je to dílo nepřítelů. Laskavě připomeň řečníkovi, že Boží slovo zakazuje takový druh rozhovoru.“ (RH, 5. června 1888)

Jak by se změnil váš sbor, kdyby každý z vás dal a praktikoval slib, sestávající z těchto prohlášení:

- a) Přeji si, aby byl můj vliv v rámci rodiny Církve adventistů sedmého dne i mimo ni pozitivní, povznášející, budující víru a posilující morálku (Ef 4,29).
- b) Uvědomuji si Kristovy výzvy k jednotě a lásce, a proto vynaložím více energie na povzbuzování těch, kteří dělají a říkají věci, o kterých si myslím, že jsou dobré, a méně času budu věnovat poukazování na chyby těch, o kterých si myslím, že se mýlí (J 13,34.35; 17,20–23; Ef 4,1–6; 1Te 5,9–11).
- c) Přestože s někým nesouhlasím, dám jasně najevo, že si svého spoluvěřícího vážím. Budu vycházet z toho, že je čestný a oddaný Kristu. Svůj odlišný názor řeknu vlídně a laskavě, ne prudce a hlasitě (Ef 4,31.32).
- d) Budu žít radostně a budu hledat každou příležitost k budování a utvrzování víry svých bratrů a sester, vždyť společně očekáváme návrat Krista (Ef 4,29.30; Ga 6,2; Žd 10,24.25).

Otázky k rozhovoru

1. *Prostudujte si jedenáct míst v listu Efezským, kde Pavel popisuje společenství Otce, Syna a Ducha svatého a jejich úzkou spolupráci na spasení lidstva. Jak tento důraz ovlivňuje naše chápání Boha? (Ef 1,3–14; 1,15–23; 2,11–18; 2,19–22; 3,1–13; 3,14–19; 4,4–6; 4,17–24; 4,25–32; 5,15–20; 6,10–20)*
2. *Jak uplatňujeme Pavlovy rady o křesťanské řeči (Ef 4,25–32) ve věku elektronické komunikace a na sociálních sítích, které se často zneužívají pro kyberšikanu a anonymní napadání?*